

Какво можете да откриете в това пособие? Два основни елемента – на първо място изследване на концепцията и практиката на самото европейско гражданство, и на второ място – образованието по европейско гражданство, също така разглеждано като теория и практика. И всичко това обвързано с младежката дейност в Европа.

В началото се опитваме да представим ясна картина за историята на дейностите в сферата на европейското гражданство. Това включва следното:

- Преглед на историческото развитие на гражданството в Европа от древните гърци до Просвещението, включително разясняване на някои ключови понятия, в това число “нацията-държава” и “правата на човека”, както и хронологична таблица, проследяваща развитието на гражданството в Европа след 40-те години на XX век;
- Критичен поглед към съвременните подходи по този въпрос, който позволява да се проследи противопоставянето между теориите за гражданството, които го разглеждат като статут и тези, които акцентират повече върху идентичност и ценности. Разгледани са и постмодерните подходи и е направено сравнение между вижданията на Европейския съюз и Съвета на Европа по въпроса.
- Опит за предсказване на бъдещето, като се основаваме на днешните тенденции – как глобализацията, екологичните кризи, новите технологии и разширяването на ЕС могат да повлияят на развитието на европейското гражданство.

След това описваме нашия подход, който се основава на такова понятие за европейското гражданство, което се отличава с динамичност, комплексност и цялостност. Относно това ще прочетете по-подробно в текста, както и ще се убедите от начина, по който сме структурирали и написали това пособие.

Следващата част е посветена на образователния аспект. Направен е преглед на съвременните подходи към образованието по европейско гражданство – как различни хора и институции се опитват да ангажират жителите на Европа. Направена е и връзка между тях и подхода, който самите ние сме избрали, като са очертани и връзките между идеи и практика. Основните идейни школи, които анализираме, са индивидуалистичната и общностната, представляващи два взаимодопълващи се подхода по темата. След това се спираме подробно на това, как Европейският съюз и Съветът на Европа се опитват да развият образованието по европейско гражданство.

Следва разделът, посветен на практиката. Решихме да го представим по необичаен за учебниците по практика начин. Тъй като всяка практика се осъществява в определен контекст, ние не само описахме общо методите, периодичността, материалите и стъпките, които трябва да бъдат предприети, но и разказахме историята на практики, осъществили се в конкретни условия, допълнени с разсъждения защо те са се оказали успешни. Има широк спектър от подобни истории от всички краища на Европа, които касаят множество теми, свързани с европейското гражданство и се осъществяват от различни по своя характер организации.

Поставяйки си за цел да ви помогнем да решите доколко дадена практика и използваните в нея методи са подходящи за вас, и как бихте могли да си приспособите за развиването на собствения ви проект или дейност, ние прилагаме Образователна рамка, като чрез нея подказваме кои въпроси би следвало да си зададете, и кои теми би било полезно да разгледате. В това отношение ние следваме идеята за такива практики, при които реализираните програми

са създадени специално за удовлетворяване на нуждите на целевата група и където тяхното изпълнение е достатъчно гъвкаво, за да отчете нововъзникналите нужди.

Препоръчваме ви да прочетете въвеждащите текстове и да устоите на изкушението да прескочите веднага на текста за практиките. Публикацията бе написана като интегрален текст. Затова е важно да се разбере широкия контекст преди да се мисли за методите.

Накрая привеждаме литературни източници, съдържащи библиография и Интернет-линкове.

В пособието ще забележите няколко специфични графични елемента. На определени места ще видите отделени **въпроси в карета с въпросителни знаци**. Те са предвидени, за да стимулират вашите разсъждения във връзка с дискутираната на това място тема. Понякога, когато четем, изпадаме в състояние на транс. Затова тези въпроси би следвало да ви предпазят от това и да ви стимулират да разсъждавате критично за онова, което е пред очите ви – което е разновидност на брехтова театрална техника в писмена форма.

Има също така редица обучителни дейности, **символизирани със знака за “under construction” (“в процес на работа”)**. Това са идеите, които бихте могли да използвате в рамките на обучителни курсове или работни срещи при дискутиране на обсъжданите теми. Съветваме ви да ги адаптирате в зависимост от нуждите. Можете също така да използвате някои от Въпросите за стимулиране разсъжденията в рамките на групите, с които работите. Запомнете – отваряйте си очите докато четете или преди да сте се опомнили, ще започнете да вярвате на онова, което пишем!

Подходът ни към T-Kit

Преди да се отправите на пътешествие с този “билет” смятаме, че е важно да знаете нещо за нашия подход по темата в тази публикация. Динамичност, комплексност и цялостност са трите ключови термина в рамките на този подход. Вярваме в такъв подход по европейското гражданство, който включва тези понятия и, следователно, съставихме настоящото пособие в съответствие с тях.

На практика това означава, че се опитахме да нарисуваме общата картина на развитието на европейското гражданство и на образованието в тази сфера, без да излагаме оценките си за различните концепции, а само като показваме как те се вписват в тази картина. Картата, която използвахме за локализиране и идентифициране на тези различни подходи, всъщност е концептуалната ни рамка. Тя е развита детайлно в секцията, озаглавена “Нашата концептуална рамка” и може да бъде обобщена в следната графична форма (вж стр. 9).

Тези четири квадранта и динамиката между тях съставят нашата карта. Тя също така представя нашите ценности, т.е. представата ни как трябва да се подхожда по въпроса за образованието по европейско гражданство. Това не означава, че отделният проект трябва да обхваща всички измерения на темата, а че би следвало съзнателно да изберем в коя област искаме да работим и да знаем кои области остават извън полезрението ни. Различните хора се нуждаят от различни подходи и области в конкретното време, в което се трудят. С помощта на тази карта, според нас, ще е по-лесно да изберем съзнателно върху какво да се фокусираме.

Пожелаваме ви да изпитате удоволствие от четенето – независимо дали ще вземете тази карта с вас, или ще я оставите, за да ѝ хвърлите поглед по-късно – на добър път!

